

Ineteres(ovanost)

Základní proměny filosofie v dosavadních dějinách lze charakterizovat některými myšlenkovými vynálezy. Jedním z rozhodujících byl vynález nového pojetí niternosti; dodnes ovšem nemáme v evropských jazycích dvě slova, která znamenají něco bytostně odlišného, totiž pseudo-niternost, kterou můžeme vidět „před“ sebou, když se nějak dostaneme „dovnitř“, a pravou niternost, kterou nikdy nemůžeme mít „před“ sebou, byť bychom se jakkoli mocnými až drastickými způsoby prodírali „dovnitř“. Vynález tohoto pojetí, přesněji snad objev niternosti v tom druhém, „pravém“ významu, byl úzce spojen s vynálezem nového pojetí „subjektu“, tj. s objevem subjektu jakožto non-objektu. Opět se tu dostáváme k terminologickým potížím, protože také v tomto případě bylo použito slova, které už mělo svůj vymezený význam, k označení významu zcela odlišného. Zde to dokonce lze velmi názorně předvést, neboť „subjectum“ znamenalo původně právě to, čemu dnes říkáme „objekt“ (jak to známe z jazyků, odvozených z latiny nebo alespoň latinou resp. románskými jazyky ovlivněných, např. v případě angličtiny). Interiorita je bytostně spjata se subjektivitou, ovšem jen v případě „pravé“ (živé) niternosti. Existuje též niternost sekundární, jejíž spjatost se subjekty je nikoli bytostná, nýbrž tvořená, vždy znovu vytvářená. A právě v tomto dvojím smyslu lze mluvit o „interesu“: v prvním případě má subjekt „zájem“ na sobě, záleží mu na něm samém, na jeho vlastní subjektivitě, zatímco v onom druhém případě mu – opět dvojím možným způsobem – záleží na někom (něčem) druhém, tj. buď na druhém subjektu (a tím nemusí nutně být druhý člověk) nebo na něčem, co je s druhým subjektem (nebo i více či mnoha subjekty) spjata buď „bytostně“ (jako jeho „výtvar“, čin apod.), nebo v čem druhý subjekt (druhé subjekty) jsou bytostně angažovány a na čem se bytostně podílejí (co tedy významným způsobem spolu-vytvářejí).

(Písek, 010205-1.)